

ПРОЕКТ BG051PO001-3.2.05 «УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ
НА СИСТЕМАТА ЗА ИНСПЕКТИРАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО»
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна
програма "Развитие на човешките ресурси" 2007-2013,
съфинансирани от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Съкратен превод от холандски език

Годишен работен план на Инспектората по образованието за 2012 г

Дейности по проверка на образованието

Утрехт, октомври 2011 г

Предговор

През 2011 г. инспекторатът по образованието на Холандия навърши 210 години. От времената на Батавската република той работи за опазването и подобряването на качеството на образованието. За тези години условията на работа и методите за надзор са претърпяли кардинални промени, но някои неща са останали неизменни. Така например, основна цел на инспекцията продължава да бъде да гарантира ефективността на образованието, да се работи за това учениците да получат колкото може повече и модерните средства за обучение да спомагат за това. И през 2012 г. инспекторатът продължава по този път. Този Годишен план описва предстоящите през годината дейности, както и начина на извършването им. Подробностите се описват в Рамките за оценяване, които могат да бъдат намерени на нашия уебсайт.

Годишният план за работа е структуриран около четири многогодишни тематични линии:

1. Учебни резултати
2. Внимание към уязвимите ученици
3. Учителите
4. Ръководство, управление и финанси

По тези тематични линии са формулирани точките, които са предмет на различни форми на проверка. В основата на нашата дейност се намира риск-базираният надзор на образователните институции. За това ние отделяме по-голямата част от нашия капацитет. Риск-базираният надзор се допълва от тематични проверки, акцентиращи върху определени институции или елементи на образованието.

В този годишен план първата глава е посветена на инспекцията като цяло - какъв е общият процес на надзора, какви видове проверки се извършват. Втората глава разглежда надзора на институциите и системата във връзка с четирите тематични направления. Третата глава разглежда някои специфични области на надзора, като контрол на предучилищни

ПРОЕКТ BG051PO001-3.2.05 «УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ
НА СИСТЕМАТА ЗА ИНСПЕКТИРАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО»
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна
програма "Развитие на човешките ресурси" 2007-2013,
съфинансирани от Европейския социален фонд на Европейския съюз

заведения, и детски градини, заведения за отглеждане на деца и нефинансирани от бюджета образователни институции. Четвъртата глава се занимава с някои специфични законови положения, и, накрая, петата глава, разглежда годишния бюджет на инспекцията. Разбира се, нещата са динамични и продължават да се развиват, така че е възможно, ако ситуацията го изисква, приоритетите да се променят.

Настоящият годишен план е одобрен съгласно Закона за инспектиране на образованието от Министъра на образованието, и доколкото се отнася до образованието в областта на селското стопанство и природната среда, от Министъра на селското стопанство и екологията.

Г-жа А.С.Ройтерс
Генерален инспектор по образованието
Утрехт, октомври 2011 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Начин на инспектирането
 - 1.1. Риск-базиран надзор
 - 1.2. Адаптиран надзор: запазване и регулиране на качеството
 - 1.3. Други форми на надзор
 - 1.4. Докладване

2. Надзор на институциите и системата
 - 2.1. Обща тематика и специфични въпроси
 - 2.2. Учебни резултати
 - 2.3. Фокус върху уязвимите ученици
 - 2.4. Учителят
 - 2.5. Управление, ръководство и финанси
 - 2.6. Други

3. Специални области на надзор
 - 3.1. Предучилищни институции
 - 3.2. Детски градини
 - 3.3. Нефинансирани институции
 - 3.4. Холандско образование в чужбина
 - 3.5. Европейски училища
 - 3.6. Мониторинг на професионалното образование и бизнес центрове
 - 3.7. Мониторинг на изпитите за колеж
 - 3.8. Мониторинг на системата за акредитация на висшето образование
 - 3.9. Сътрудничество при инспектирането

4. Други законови положения
 - 4.1. Целеви проверки
 - 4.2. Мнения и изключения
 - 4.3. Обществени запитвания, брояч на проверките
 - 4.4. Елементи на бюджета

Съкращения

1. Начин на инспектирането

Дейността на инспектората се извършва в рамките на Закона за инспектиране на образованието (WOT). Определените от него задължения са в основата на годишния план. От 2010 г. обхватът на инспектората се разширява с Карибска Холандия. До 2014 г. ще тече преходен период за оценяването на образованието в тази регион на базата на адаптирана надзорна рамка.

1.1. Риск-базиран надзор

Надзорът на образователните институции е риск-ориентиран. Това означава, че най-малко веднъж годишно се проверява наличието на индикатори за риск във всяко училище. В допълнение се разглеждат успехът, годишните доклади на училището, сигнали до инспектората. Ако се окаже, че липсват индикатори за значителни рискове, то училището през тази година няма да бъде подложено на така наречения базов надзор и на допълнителни мониторингови дейности.

Във висшето образование ще има, в допълнение към системата за акредитация, риск-базиран надзор върху двата вида институции и програми - субсидирани и несубсидирани. Този надзор ще се фокусира върху спазването на законовите изисквания, рискови случаи и качеството на висшето образование. През 2012 ще бъдат направени тематични проучвания, свързани с възможностите за алтернативни дипломни проекти.

Ако при надзора се открият рискове или възникнат подозрения за тяхното съществуване, инспекторатът извършва допълнително проучване. То може да бъде във формата на кабинетно проучване, но в повечето случаи ще има обсъждане с училищния борд и проучване в училището, особено ако постиженията на учениците са недостатъчно добри. Това проучване ще определи, дали са налице недостатъци в образованието и/или спазването на нормативната уредба. Ако в училището има такива недостатъци, то ще попадне под адаптиран надзор. Този ред е описан в раздел 1.2.

Тъй като риск-базираният надзор може да доведе до това дадено училище дълго време да не е обект на проверка, всички училища в системата на средното образование се проверяват веднъж на 4 години, като се включват в тематични проверки. През 2012 г. се планират серия от тематични проверки във връзка с тази цел.

Оптимизиране на моделите на риска

При извършване на риск-базиран надзор през 2010 г. се оказа, че повечето модели на риска, довели до слаби или много слаби резултати в училищата, бяха ефективно открити.

Все още обаче има относително голям брой училища, които бяха грешно диагностицирани. Така че има необходимост да се разшири обхвата за анализ на риска, например, по посока на контрол на преподаването. Затова през 2012 г. ще бъдат направени проучвания с цел усъвършенстване на моделите на риска във всички области. Също така за училищата, които имат различен правен статут, ще се изведат различни модели на риск, съгласувано с другите органи, които контролират съответния вид училища. Целта е тези училища, които показват добри резултати, да не бъдат проучвани повече от два пъти годишно от различните контролни органи.

1.2. Адаптиран надзор: запазване и регулиране на качеството

Извършването на проверката става чрез прилагане на законовите и нормативните изисквания. Така се установява равнището на качеството на образованието и спазването на основните цели и приоритети. Качеството на образованието е операционализирано в редица закони и нормативни разпоредби за отделните сектори на образованието, които се използват от инспекторите при оценка на учелещата. За началното, основното, специалното и средното образование те са описани в закона WOT. За институциите на професионалното образование това е законът WEB. За висшето образование отправна точка е законът WHW. Някои стандарти също така задават критерии за качество. Проверката на изпълнение на това качество се извършва чрез редица инструменти.

В повечето случаи, когато проверката установи непълноти, тя съобщава това на ръководството на училището и училищния борд, които са отговорни за тях, и им предлага да вземат мерки за подобрене. Училището трябва да представи на инспектората взетите мерки и резултатите от тях. Това се нарича адаптиран надзор. Той продължава, докато откритите недостатъци не бъдат отстранени в достатъчна степен.

Ако качеството на образованието е незадоволително в повече области, училището се оценява като слабо или много слабо. Тогава то ще получи по-интензивен надзор, с цел да се коригират и отстранят недостатъците възможно най-скоро. Ако става въпрос за базови стандарти, в които качеството е недостатъчно или много ниско, инспекторатът може да използва всички правни възможности за въздействие. При по-добри резултати това също може да се случи, тогава, когато общото качество в училището е на приемливо (все още) ниво, но не отговаря на някои конкретни нормативни разпоредби. Особено в случай на нарушение на разпоредби, пряко свързани с качеството на образованието, реакцията може да бъде много бърза, за да се предотврати спадането на качеството на образованието в училището. Ако не настъпи подобрене, за неспазване на нормативни разпоредби министърът може да наложи санкции на училището.

1.3. Други видове проверки

Риск-базираният надзор, както е описано по-горе, търси признаци на рискове в определени аспекти. Освен този подход, при извършване на проверките се използват и други подходи. Риск-базираният надзор не дава представителни резултати, затова при необходимост от представителна картина на образованието или на някакъв негов аспект се правят проучвания на извадки. Такива проучвания обхващат всички видове образователни институции. Извършват се и проверки на висшето образование и системата за акредитация, различни от риск-базирания подход, чрез проучване на място.

В зависимост от конкретната тема на проверката, резултатите от тях се оформят в общи доклади или отделни доклади за всяка институция. Резултатите от тези проучвания се използват и за оценка на риска – когато бъдат открити пропуски, се процедира както при риск-базирания надзор по раздел 1.2.

1.4. Доклад

Важен елемент от проверката е докладването на констатациите. То се извършва в следните три форми:

1.4.1. Доклад за отделно училище или институция

Докладите от проверките на отделни основни, специални, средни, професионални училища и институции за образование на възрастни се съставят въз основа на рамката за проверка и се публикуват на уеб сайта на инспектората. За проверките във висшето образование докладите също се публикуват на уеб сайта. В бъдеще резултатите ще бъдат представяни на сайта и в графичен вид. Публикуваният в интернет доклад на основата на рамката за проверка отразява констатациите от проверката на качеството на образованието и съответствието на училището с нормативната уредба. Тези констатации са в основата на решенията от проверката. Ако няма констатирани значителни недостатъци в училището като цяло или в някой от неговите елементи, то остава под базов надзор. Ако има значителни недостатъци по отношение на качеството и/или нормативното съответствие, то училището се поставя под специален надзор. Трябва да бъде ясно какви са пропуските и какво точно е необходимо да се направи. Решението за специален надзор може да се актуализира по всяко време при наличие на нова информация и се преразглежда най-малко веднъж годишно.

Констатациите от проверката са подкрепени с протоколи от посещенията в училището. Те са споменати в докладите, публикувани в интернет. Ако в доклада е констатирано, че в училището има пропуски, то винаги има протоколи, които потвърждават тези изводи. Също така са публикувани и доклади, в които училището е било обект на тематично проучване, те също могат да служат като доказателства за констатациите от проверката.

Инспекторатът предлага допълнителна информация на заинтересованите страни, особено на родителите и учениците. На сайта се публикува списък на много слабите училища. На базата на докладите от проверките на училищата се изготвят публични кратки резюмета, предназначени за родителите, които училището е задължено да изпрати на родителите. Ако училището не може да направи това, изпраща ги инспекторатът. Освен това на сайта всеки може да се абонира за актуализации и да получава известие по електронната поща, че за дадено училище има нов доклад.

1.4.2. Тематични доклади

Това са доклади от извършени сравнителни проучвания, проучвания за годишния доклад за образованието и тематични проверки. Те могат да се основават на изводи от базовия надзор на групи училища или други институции, но също и на специфични проучвания по конкретни теми и проблеми. Тези доклади също се публикуват в интернет.

Годишният доклад за образованието обобщава резултатите от годишните проверки на всички училища в страната. Той описва качеството на образованието, нормативното съответствие и финансирането в различните сектори на образованието през годината. Годишният доклад се представя през втората половина на април от Министъра на образованието и се разпространява като книга и чрез интернет.

2. Надзор на институциите и системата

2.1. Обща тематика и специфични въпроси

Надзорът, който осъществява инспекторатът над институциите и системата, има за цел да допринесе за максимално качество и ефективност на образованието. За тази цел са зададени четири основни направления на надзор:

- постижения на учениците
- фокус върху уязвимите ученици
- учителите
- ръководство, управление и финанси

Проверката разглежда напредъка във всяко едно от тези направления в продължение на няколко години. По всяко направление се формулират ограничен брой въпроси (точки), които ще бъдат водещи. С тези въпроси (точки) разполага както проверяващият екип, така и проверяваната институция. Избират се за проверка такива дейности, които са свързани с

поставените въпроси. Наблюдението на дейностите в рамките на една година обикновено не е достатъчно, по-пълна картина дава по-дълъг период от време.

2.1.1 Направление „Постижения на учениците”

Постиженията на учениците показват, до каква степен учениците, респективно обществото, се възползват от образованието. Постиженията са в много голяма степен резултат от обучението. Затова инспекторатът ги използва като база за сравнение на функционирането на училищата. Разликите в постиженията на учениците говорят за качеството на образованието.

Начинът, по който постиженията на учениците се използват от инспектората, редовно повдига въпроси. Някои считат, че дефинирането на понятието постижения е прекалено стеснено. Учениците научават повече неща и от повече източници, особено по отношение на социалните умения, които са също така ценни и за тях и за обществото. Друга гледна точка е, че сравнителният анализ дава относителна оценка, но не показва абсолютното ниво на развитието на образованието.

По отношение на постиженията на учениците Инспекторатът ще обърне внимание през тази година на следните въпроси:

- 1.1. По-нататъшно развитие на концепцията за постиженията на учениците
- 1.2. Нивото на постиженията на учениците в Холандия (в исторически и международен план)
- 1.3. Броят и категориите ученици в Холандия, чиито постижения не са достътатъчни за бъдещата им реализация или продължаване на образованието.
- 1.4. Рисковите елементи в образователната кариера на ученика
- 1.5. Разликите в рамките на училището, между училищата и в сравнение със средното ниво
- 1.6. Характеристики на училищата, свързани с причините за ранно напускане на училище от учениците.

2.1.2. Направление „Уязвими ученици”

В Холандия има много отпадащи ученици. Има големи групи ученици, които напускат училище, без да получат поне основно образование и квалификация, и след това са уязвими на пазара на труда. Има и относително много ученици в специалните училища, в практическото образование и подкрепящото обучение. Освен това, има талантиливи ученици, които не получават достатъчно предизвикателства. Няма единна дефиниция за уязвимите ученици, но описаните случаи се включват в това понятие.

Вниманието към уязвимите групи ученици увеличава шансовете им за успех и по този начин допринася за повишаването на постиженията и образователните резултати. През следващите две години ще бъдат извършени специални проучвания на тези проблеми, за да се обобщи информацията, от една страна, а от друга, да се подпомогнат училищата при решаването им.

При наблюдението на уязвимите ученици инспекторатът ще се фокусира върху следните проблеми:

- 2.1. Качеството на работата с уязвимите групи за подпомагане на постиженията им в образователните институции
- 2.2. Факторите, които подпомагат или възпрепятстват успешната училищна кариера на учениците от уязвимите групи
- 2.3. Рисковете на образователната система по отношение на уязвимите ученици
- 2.4. Качествени партньорства, осигуряващи перспективи за подходящо образование

2.1.3. Направление „Развитие на учителите”

Учителят е крайъгълен камък на образованието. Национални и международни проучвания и доклади за образованието ясно показват, че ангажираността и качествата на учителите са най-важните фактори за постигане на целите на образованието и добри резултати. Когато учителите работят в екип, управляват информацията и се съобразяват с различията между учениците, резултатите са по-високи. В такива условия учениците, както по-добрите, така и тези с повече затруднения, показват най-добрите възможни резултати. Там, където нещата не вървят, често едни от основните причини се коренят в неспособността на учителите и педагогическото ръководство.

По отношение на учителите инспекторатът ще се фокусира върху следните точки:

- 3.1. Показатели за оценка на качеството на работата на учителите.
- 3.2. Начина и степента, в които качеството на работата на учителите и педагогическото ръководство се отразява върху развитието на (много) слабите училища
- 3.3. Интерпретация и използване на учебната среда
- 3.4. Количествените и качествените недостатъци в управлението на персонала в образователната система
- 3.5. Качеството на педагогическите и дидактическите средства, прилагани в обучението по математика и холандски език във всички степени на образованието
- 3.6. Качество на обучението на учителите

2.1.4. Ръководство, управление и финанси

Колкото по-автономни стават училищата в последните години, толкова по-големи отговорности получават ръководствата на училищата. Те са основно отговорни за качеството на образованието и за ефективното и справедливо използване на ресурсите. Те трябва да обръщат внимание на различните заинтересовани страни. На първо място, да са наясно с изискванията на заинтересованите страни (ученици, родители, представители на бизнеса и др.) Освен това, те трябва правилно да разпределят ресурсите, за да осигуряват достъпа до образование и самото образование. Също така, те трябва да наемат добър персонал, така че да осигурят най-доброто качество на образованието. Относителната самостоятелност на образователните институции води до контрол, който нараства при понижаване на резултатите.

Инспекторатът не контролира организацията и дейността на училищния борд, но оценява начина на управление на качеството, легитимността и отчетността и спазването на нормативната уредба от страна на борда. Финансовата отчетност се обсъжда в раздел 2.5.

По отношение на ръководството, управлението и финансите инспекторатът ще се фокусира върху следните точки:

- 4.1. Характеристиките на добро управление (по отношение на качеството на образованието)
- 4.2. В каква степен училищният борд изпълнява своите отговорности по отношение на качеството на образованието, спазването на нормативната уредба, законосъобразността на финансовата дейност
- 4.3. В каква степен финансовата политика на борда допринася за запазването и подобряването на качеството на образованието
- 4.4. В каква степен, чрез какви средства и с какво качество се реализира хоризонтален вътрешен контрол
- 4.5. По какъв начин училищният борд работи за превенция на недостиг на кадри

2.2. Учебни резултати

2.2.1. Развитие на контрола

Събрана информация

Важно е събраната информация да работи за самите училища и образователните институции. Проверката, освен другото, може да стимулира училищата чрез анализ на резултатите в достъпна форма и активна обратна връзка на училището за неговите резултати. В новата рамка за проверка на средното образование ще бъдат включени тези

ПРОЕКТ BG051PO001-3.2.05 «УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ
НА СИСТЕМАТА ЗА ИНСПЕКТИРАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО»
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна
програма “Развитие на човешките ресурси” 2007-2013,
съфинансирани от Европейския социален фонд на Европейския съюз

мерки за управление на данните. Така проверката ще изпълни насоката за „работещо управление на данните”, която е част от Плана да достигане на подобрене.

През 2012 г. инспекторатът ще работи и върху начините за подобряване на представянето на събраната информация. В този контекст ще се създават нови файлове с анализ и представяне на тенденциите в развитието на училищата. Тези файлове ще бъдат групирани по области, за да могат хората да се консултират относно институциите, които са близо до тях.

Добавена стойност

Парламентът се съгласи, че контролът на качеството на образованието в училищата включва и измерване на добавената стойност. При определяне на постигнатата добавена стойност в училищата трябва да се търси прост и отговорен начин да се отчетат усилията на училището и да се вземат предвид външните фактори, които влияят върху добавената стойност на обучението. Това поставя високи изисквания за разработването на измерители за добавената стойност. Те трябва да бъдат справедливи и научно обосновани, да бъдат лесни за прилагане в училищната практика и в държавния контрол, и да са надеждни, за да бъдат основа на стратегическото развитие. Инспекторатът работи върху този проблем съвместно с Министерството на образованието.

Върхови постижения

Парламентът се съгласи, че изтъкнатите училища заслужават висока оценка. След консултации между инспектората и Министерството на образованието се създаде пътна карта за определяне на отличните училища в основното и средното образование. Инспекторатът ще бъде отговорен за определянето и изпълнението на съответните стъпки, водещи до присъждане на отлична оценка от министъра. Междинна цел е да се разработи принципен набор от критерии за присъждането на отлична оценка в основното и в средното образование. После тази система ще се разпространи в специалното и професионалното образование. В новата рамка за оценяване ще бъдат включени образователни показатели и аспекти за оценяване, показващи мащаба на постиженията и амбициите. С това инспекторатът ще завърши работата си по направлението „Насърчаване на върховите постижения / амбициозна култура на обучение” от Плана да достигане на подобрене. В годишния доклад особено внимание ще бъде отделено на резултатите от програмата „Да дадем път на талантите”.

Наблюдение на социалния ефект

Инспекторатът работи и по програма за наблюдение на социалния ефект от образованието. В рамките на многогодишна програма през 2012 г. се провежда пилотно тестване на

ПРОЕКТ BG051PO001-3.2.05 «УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ
НА СИСТЕМАТА ЗА ИНСПЕКТИРАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО»
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна
програма "Развитие на човешките ресурси" 2007-2013,
съфинансирани от Европейския социален фонд на Европейския съюз

индикатори за социалната възвръщаемост в различните сектори (основно образование / средно образование / специално образование).

2.2.2. Постиженията на учениците при риск-базирания надзор

Учебните резултати са централна категория в риск-базирания надзор. Във всички образователни степени, от началното до висшето образование те са ключов индикатор. При недостатъчно ниво на постиженията винаги ще следва допълнителен анализ или проучване на възможните причини. При оценката на качеството на образованието въз основа на надзорната рамка учебните резултати имат решаващо значение. Те се използват и при превенцията и борбата с ранното напускане на училище. Учебните резултати на отделните училища се отразяват както в отделните доклади от проверки, така и в годишния доклад.

2.2.3. Тематично проучване: постиженията на учениците в професионалните и общообразователните училища

2.2.4 Разнообразие на учебните курсове

През 2012 г. инспекторатът ще проучи предлагането в задължителните часове на разнообразни курсове в основното образование. Това проучване ще бъде извършено по време на риск-базирания надзор и на редовните четиригодишни проверки.

2.3. Внимание към уязвими ученици

2.3.1. Развитие на контрола

Резултатите от обучението на групи от уязвими ученици

Текущата оценка на риска разглежда средните стойности на постиженията на учениците. Инспекторатът провежда проучвания, специално фокусирани върху това дали училищата са успешни в обръщането на уязвими ученици. През 2100 г. бяха проведени такива проучвания, през 2012 г. те ще продължат.

Подходящо образование

През 2012 г. инспекторатът ще събира данни в подкрепа на развитието на подходящото образование. Ще бъдат наблюдавани резултатите от създадените през 2011 г. партньорства.

2.3.2. Уязвимите ученици в риск-базирания надзор

При всяка проверка се обръща внимание на уязвимите ученици, чрез индикатори, свързани с грижите и консултациите, с различията между учениците в образователния процес и с предлагането на допълнително обучение за ученици с езикови дефицити. В оценката на основното и средното образование някои от тези показатели са определени като стандартни. Ако оценката на риска покаже наличие на рискове в тези области, то се извършва проучване на място, което също така разглежда съответствието на дейностите за грижи и подкрепа на нормативната уредба.

Резултатите от проучванията в тази област се обобщават в отделни доклади и в общия доклад за състоянието на образованието.

2.3.3. Тематично проучване: Грижа за учениците в преходните етапи между степените

Учениците са особено уязвими в моментите на преход между образователните степени. Често минава дълъг период преди да получат правилните грижи съгласно педагогическите инструкции. През 2011 г. беше разработена рамка за сравнителен анализ на тези проблеми. През 2012 г. тази рамка ще се прилага пилотно в един регион и ще се коригира. Този район е Амстердам, и ще се проиграва пилотно трансферът на данни за уязвимите ученици между образователните институции.

2.3.4. Тематично проучване: дислексия и дискалкулия

При промените в нормативната уредба на средното образование се постави въпросът за това получават ли учениците с дислексия и дискалкулия достатъчна подкрепа по време на тяхната училищна кариера. Затова инспекторатът ще проведе проучване, за да събере информация за политиките, които провеждат училищата, и тяхното въздействие върху шансовете на тези ученици. Проучването ще обърне внимание, първо, дали училищата работят в съответствие с нормативната уредба и дали имат свои политики за дислексия и дискалкулия, и на второ място, дали качество на грижите и подкрепата за тези ученици е такова, че тези ученици получават равен шанс, въпреки повишаването на изискванията за изпитните степени.

2.3.5. Тематично проучване: Качество на специалните образователни съоръжения

Средните училища се опитват да подкрепят уязвимите (или в риск) ученици, доколкото е възможно. Основание за това са и изискванията на Закона за образованието, че ако такъв

ученик желае да се обучава в масово училище, той има това право. Затова в училищата са създадени интериорни и екстериорни съоръжения за ученици със специални образователни потребности, понякога те се ползват от група училища. Примери за такива са:

- специални класни стаи (в училището)
- логопедичен кабинет
- кабинети за интеркултурно образование
- рампи, асансьори, релси (за специалните училища са задължителни)
- други съоръжения по собствена инициатива

Рисковете, свързани с тези съоръжения, са, че те не винаги имат официален статут и не винаги е ясна отговорността за тях. Това създава възможности да останат извън контрол, което е нежелателно.

През 2011 г. започна подготовката за това проучване в средните училища, като се направи опис на съоръженията и отговорните служители и рамка за мониторинг на такива съоръжения. През 2012 г. предстои проучване на тяхното качество.

2.3.6. Мониторинг на „ясното разграничаване”

През 2009 г. се постигна дъгласие за въвеждането на т.нар. „ясно разграничаване” между бакалавърските и магистърските програми. Инспекторатът следи развитието на този процес. Мониторингът ще се развие и в областта на мобилността и профилирането. Ще продължат и проверките за проблеми и рискове във висшето образование, както и за спазването на изискванията за прозрачност и публичност.

2.4.Учителите

2.4.1. Надзор на педагогическото образование

В законопроекта за промяна на Закона за обарзованието е записано, че инспекторатът ще следи и качеството на образованието на учителите. Експерименталната надзорна рамка за педагогическото образование е създадена в края на 2011 г. През 2011 г. се проведоха и пилотни проверки, както риск-базирани, така и тематични. През 2011 г. в центъра на тези проверки бяха учителите, а през 2012 г. в проучването ще бъдат включени и други педагогически специалисти.

2.4.2. Учителите и риск-базираният надзор

Слабите и много слабите училища често показват недостатъци в подготовката на учителите и училищното ръководство. Проверката включва и надзор на квалификацията на служителите и ръководството на училището. Проверката се стреми да предотврати влизането в категорията на слаби и много слаби на училища с недостатъци в квалификацията на служителите, и да съдейства за бързо подобряване на този проблем в слабите и много слабите училища. На квалификацията на педагозите се обръща внимание на всички фази на риск-базирания надзор. Резултатите се включват в докладите от проверките.

2.4.3. Тематично проучване: Училищна среда

Наблюдението на т.нар. професионално пространство на учебния процес и начина, по който училището (педагозите и ръководството) го поддържа, е важна част от рамката за наблюдение. Елементи от проучването са:

- В каква степен педагозите участват в определяне на визията на училището
- Има ли достатъчно място за всички педагози и училищни дейности
- Доколко добре и ефективно педагозите използват учебната среда

Недостатъците в качеството на образованието често са свързани с начина, по който е уредена и изпълзва учебната среда. През 2012 г. ще има тематично проучване на тези проблеми в началното, средното специално и професионалното образование.

2.4.4. Тематично проучване: Подобряване на качеството на образованието на учителите

Учителите са най-важният фактор за качеството на училищата. Подобряването на постиженията на учениците, практическата ориентация, персонализацията, диференциацията и насърчаването на амбицията на учениците изискват добре обучени и професионални учители. Ето защо ние инвестираме в качеството на обучението на учителите. Инспекторатът ще извърши мащабни мониторингови проучвания на нивото на педагогическото майсторство, на това дали педагогическите иновации отговарят на дневния ред на образованието и какви са ефектите от тях. Също така инспекторатът ще обърне внимание на подготовката на учителите за прилагане на подхода, ориентиран към резултатите.

2.5. Ръководство, управление и финанси

2.5.1. Развитие на контрола

Развитие на административните мерки

През 2011 г. беше разработена първата версия на нова рамка за мониторинг на качеството на управлението на образованието и набор от инструменти към нея.

Успоредно с това с участието на вътрешни и външни заинтересовани страни беше обсъдена визията за контрола на качеството на управлението. През 2012 г. тази рамка и инструментариум ще се прилагат при риск-базиран надзор и специалните проучвания. Ще се работи за координирането ѝ с контрола на финансите.

Оценка на Закона за укрепването на бордовете

Законът за укрепването на бордовете (WVB) урежда, наред с другото, укрепване на позициите на бордовете във вътрешния контрол и позициите им в изпитните комисии във висшето образование. Инспекторатът ще изследва ефектите на WVB в контекста на развитието на контрола и в контекста на търсенето на алтернативи във висшето образование.

Изговяне на протоколи за одит

Годишните комплексни отчети на всички училища и образователни институции трябва да са придружени от доклад на одитор, който включва и становище по законосъобразността на разходите. Годишните данни за финансирането (за средно образование, професионалното и висшето образование) се предоставят на одитори, назначени от самите бордове. Те трябва да се съобразяват, освен с общите правила за извършване на одит, с регламентите на Закона за образованието. Разработването на протокол за одит се извършва в момента, в тясно сътрудничество със съответните министерства, отраслови организации и представители на счетоводните фирми. Окончателната версия на Протокол за одит 2012 ще се появи не по-късно от декември 2012 г.

2.5.2. Управление, ръководство и финанси при риск-базиран надзор

Качеството на управлението и ръководството е от решаващо значение за гарантиране на качеството на образованието и подобряването му при недостатъчни резултати. Значението му нараства с приемането на новите правила, че много слабите училища вече ще разполагат само с 1 година, за да се подобрят. Така ранното предупреждение за спадащото качество става още по-важно. В допълнение към мониторинга на качеството на образованието в училището, инспекторатът ще обръща по-голямо внимание и върху административни действия. На всички фази на риск-базиран надзор административните

ПРОЕКТ BG051PO001-3.2.05 «УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ
НА СИСТЕМАТА ЗА ИНСПЕКТИРАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО»
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна
програма “Развитие на човешките ресурси” 2007-2013,
съфинансирани от Европейския социален фонд на Европейския съюз

действия въз основа на рамката за наблюдение ще се гледат „под лупа”, за да може в диалог със съответните органи на управление да се постига необходимото подобряване.

Финансова стабилност

Финансови проблеми на управлението, водещи до намаляване на ресурсите, водят до спадане на качеството на образованието и могат да доведат дори до закриване на образователната институция. Инспекцията оценява финансовото здраве на управителните бордове въз основа на коефициенти и съотношения, получени от финансовите отчети, както и чрез анализ на получени сигнали. При необходимост финансовото положение и управлението на финансите се разглежда отделно по ред, договорен с управляващия борд.

Надзор на вътрешното счетоводство

Управлението на сметките се оценява чрез преглед на работата на счетоводството на институцията, за да се определи нивото на тяхната надеждност. Програмата за преглед се определя от одитния комитет на образованието. Изборът на одитори за прегледите се извършва на случаен принцип.

2.5.3. Тематично проучване: Ролята на ръководството и управлението при (много) слабите училища

Целта е да се направят повече наблюдения за влиянието на управляващия борд върху качеството на образованието. Проучването ще се фокусира върху слаби и много слаби училища, както и върху такива, които са били слаби или много слаби, но са успели да се справят. Ще бъде отделено внимание на взаимовръзката между ръководството, управлението и вътрешния контрол, не само в аспекта на структури и системи, но и административна култура и стил на работа.

2.5.4. Жалби от учащите се

През 2009 г. беше проведено проучване на това как се работи с оплакванията от учащите, и беше планирано повторно проучване на темата през 2012 г.

2.5.5. Тематично проучване: Гъвкавост на учебното време в основното образование

В рамките на експеримент 10 училища ще прилагат по-гъвкаво учебно време. Тези училища ще могат да планират различни от общозадължителните ваканции, и да работят с

удължена или намалена учебна седмица. По време на експеримента инспекторатът ще наблюдава как това ще се отрази на качеството на образованието.

2.5.6. Тематично проучване: Контрол на броя ученици

Всяка година Министерът на образованието възлага извършването на преброяване на учениците. Целта на преброяването е верифициране на посочените от училищата данни, свързани с финансирането им, както и проучване на разбирането и политиките на училищните администрации относно броя на учениците. Тези данни се анализират чрез електронната информационна система.

2.5.7. Тематично проучване: Разходи за счетоводно обслужване в образователните институции

Анализ на разходите с разбивка за водене и контрол на отчетността, проверки и одити, консултации и други услуги. Счетоводителите подлежат на контрол на изпълнението на годишния план и следване на инструкциите. Такъв Протокол за одит се изготвя ежегодно при базовите проверки. Протоколът има три основни функции:

1. Като индикатор на качеството на контрола. Чрез сравняване на разходите в сродни институции могат да се идентифицират рискове в контрола.
2. Като показател за ефективност на контрола. Чрез сравнителен анализ се отделят добрите практики, които могат да бъдат споделени.
3. Като база за определяне на средните разходи и допустимите тавани на разходи по различните бюджетни пера.

2.5.8. Тематично проучване: Училищни бордове - 400

Ще бъдат проучени 400 училищни борда по специална програма.

2.6. Други

2.6.1. Развитие на контрола

Инспекторатът работи за развитие на системата за наблюдение, което се осъществява в две насоки: I) вторичен анализ на съществуващите данни, с акцент върху ключови индикатори, които дават поглед върху функционирането на системата, и II) връзка и / или тематична насоченост за научни изследвания в сектори, които са от значение. Подходящи теми са:

ПРОЕКТ BG051PO001-3.2.05 «УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ
НА СИСТЕМАТА ЗА ИНСПЕКТИРАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО»
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна
програма "Развитие на човешките ресурси" 2007-2013,
съфинансирани от Европейския социален фонд на Европейския съюз

образователната кариера на учениците и преходите в системата на образованието; ниво на постиженията в международен план; групи ученици с недостатъчни постижения и др.

2.6.2. „Зелено училище” като център на знанието

В контекста на своите политики, Министерството на образованието отделя ресурси за развитието на Зелените училища (за еко и земеделско образование) като центрове на знанието. Целта е да се обменят знания между училището и обществото (гражданите и бизнеса, заинтересовани от тези проблеми), и това да обогатява и учебните програми на училищата.

2.6.3. Изпълнение на регулациите

При контрола за спазване на законите и подзаконовите актове се прави и ежегоден преглед на нормативната уредба за съответствия и приоритети.

Основно образование

Приоритети: училищен справочник, училищен план, план за грижи, съответствие на учебното време

Средно образование

Приоритети: спазване на учебното време; родителски дарения и спонсорство

Професионално образование и образование на възрастни

Приоритети: учебни програми, безопасни условия на труд

Висше образование

Приоритети: годишни доклади, правна защита на студентите

3. Специални области на надзор

3.1. Предучилищно образование

Обикновено предучилищните институции са в сътрудничество с училища. В училището могат да се създават игрови групи или детски стаи за работа с деца в ранна възраст. Проверките се извършват съвместно с местната власт.

3.2. Грижи за деца (...)

3.3. Несубсидирани училища (...)

- 3.4. **Холандско образование в чужбина (...)**
- 3.5. **Европейски училища – не се проверяват (...)**
- 3.6. **Професионално и фирмена образование (...)**
- 3.7. **Изпити за колежи (...)**
- 3.8. **Акредитация на висшите училища (...)**
- 3.9. **Сътрудничество с други органи (...)**
- 3.10. **Мониторинг на младежки организации (...)**
- 3.11. **Международно сътрудничество (...)**
- 3.12. **Други законови задължения (...)**
- 3.13. **Доверени инспектори**

Въз основа на член 6 на Закона за образованието Доверените инспектори се занимават с идентифицирането на симптоми на сексуален тормоз и сексуална злоупотреба, физическо и психологическо насилие, дискриминация и радикализация. Техни задължения са:

- да имат подходящо място за контакт;
- да дават консултации по всички стъпки, които трябва да бъдат предприети в конкретните ситуации;
- да съдействат за предприемане на стъпки, насочени към намиране на решение;
- при поискване да подпомагат подаване на жалба или да съобщават за престъпление

5. Други законови положения

- 5.1. **Целеви проверки (...)**
- 5.2. **Мнения и изключения (...)**
- 5.3. **Обществени запитвания, брояч на проверките (...)**
- 5.4. **Елементи на бюджета (...)**

Съкращения (...)